

Sądy wolały ustawy

- Sądy stosują ustawy z programów komputerowych, a nie z Dziennika Ustaw
- W komercyjnych systemach informacji prawnej pojawiają się błędy i nieścisłości
- Sądy pytają wydawców Lexa i Kancelarię Sejmu, czy ustawa obowiązuje

Ewa Ivanova
ewa.ivanova@infor.pl

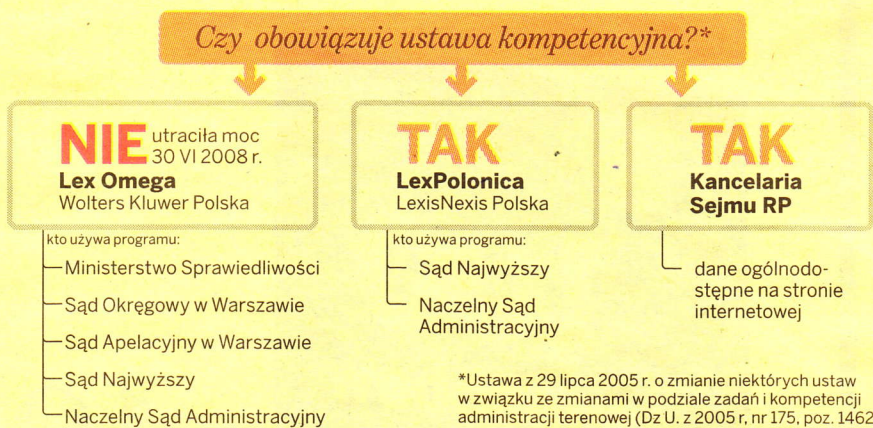
Sądy coraz częściej bezkrytycznie stosują komercyjne systemy informacji prawnej, w których publikowane są ustawy i rozporządzenia. Zapominają, że nie są one oficjalnym źródłem prawa. Taki charakter mają tylko urzędowe publikatory, tj. Dziennik Ustaw czy Monitor Polski. W efekcie gdy program zawiera błąd lub nieścisłość, sąd zamiast to wytknąć i samodzielnie zinterpretować ustawę, powtarza bez żadnej refleksji informację za systemem komputerowym. Zdarza się także, że w razie wątpliwości sąd zwraca się o informacje do wydawnictwa oraz Kancelarii Sejmu.

Rządowe Centrum Legislacji wykryło różnice między tym, co publikują komercyjne systemy, a tym, co jest w oficjalnych publikatorach. – Jeżeli sędzia (czy urzędnik) zwraca się do Kancelarii Sejmu, względnie do wydawcy elektronicznego systemu informacji prawnej, to daje dowód, że jest niedouczony, i to podwójnie. Po pierwsze, bo nie wie, gdzie należy szukać brzmienia obowiązującej litery prawa, po drugie, bo nie wie, że odpowiedź udzielona przez Kancelarię Sejmu lub wydawnictwo nadal nie stanowi podstawy do przesądzenia o obowiązowaniu źródła prawa – uważa adwokat Jerzy Naumann.

Kazus warszawski

Warszawski Sąd Okręgowy oddalił sprawę o odszkodowanie związane z sąsiedztwem Lotniska Okęcie (sygn. IV C 1287/09). Uznał, że jedna z ustaw, która wpływa na słuszność powództwa, straciła moc 30 czerwca 2008 r. Tak wynika z programu Lex wydawnictwa Wolters Kluwer: sporna ustawa

Jakie prawo obowiązuje w państwie

jest w nim traktowana jako archiwalna, a z metryki aktu wynika, że stracił on moc 30 czerwca 2008 r. Problem w tym, że według strony Sejmu RP ustawa obowiązuje.

– Ta ustawa według Internetowego Systemu Aktów Prawnych jest aktem obowiązującym. Potwierdzamy swoje stanowisko – wskazuje Zbigniew Jegliński z biura prasowego Kancelarii Sejmu.

Także z programu LexPolonica wynika, że ustawa nie straciła mocy.

W podobnej sprawie ten sam warszawski sąd (ale inny sędzia) nabrał podejrzeń co do statusu kontrowersyjnej ustawy. Na rozprawach 14 października odroczył trzy sprawy do stycznia (sygn. IV C 1212/09, 1222/09, 1242/09) i postanowił się zwrócić do wydawcy Lex Omega oraz do Kancelarii Sejmu RP o udzielenie informacji o statusie spornej ustawy wobec istnienia rozbieżności w informacjach o jej obowiązowaniu. Sąd zwrócił się też do wydawnictwa z prośbą o informację, na jakiej podstawie w systemie znalazła się informacja o wygaśnięciu aktu 30 czerwca 2008 r.

– Zapoznaliśmy się z wyjaśnieniami wydawnictwa Wolters Kluwer. Natomiast odpowiedź z Kancelarii Sejmu RP jeszcze do nas nie dotarła – mówi sędzia Anna Tyrluk-Krajewska, przewodnicząca IV wydziału cywilnego Sądu Okręgowego w Warszawie.

Sąd i wydawnictwo

Przewodnicząca wydziału podkreśla, że po dokonaniu pewnych czynności można dotrzeć do aktu prawnego, który pierwotnie pokazuje się jako archiwalny. Można się zapoznać z przepisami międzyczasowymi i na tej podstawie ustalić, czy akt ten obowiązuje.

– Jest to czasochłonne i w niektórych przypadkach wymaga bardzo dużej precyzji. Wchodząc do systemu Lex Omega, sędzia ma informację, że jest to akt archiwalny. Nie ma go wśród aktów obowiązujących. Z programu Lex wynika, że akt wygasł – 30.06.2008 r. – dodaje sędzia.

Wyjaśnia, że trudność w ustaleniu, czy akt obowiązuje, wynika z tego, że zawiera on wiele zmian przepisów i każda z tych zmian była również

traktowana jako archiwalna. – Możemy się zastanawiać nad tym, czy przekaz w Lex jest czytelny, czy nie i czy na podstawie tego programu możemy z łatwością ustalić obowiązujące akt, czy nie – dodaje sędzia Anna Tyrluk-Krajewska.

Wydawnictwo Wolters Kluwer nie widzi sprzeczności między własnym programem a systemem Sejmu RP.

– Podany przykład ustawy nie jest jednorazowym błędem wydawcy ani błędem systemowym programu SIP Lex, ani też informacja na stronach sejmowych nie jest błędna. Ustawy zmieniające inne akty prawne są uwzględniane w tekstach tych aktów prawnych. Czasami ustawy te zawierają też przepisy samoistne, np. przejściowe. Przepisy te zwykle obowiązują jedynie pewien czas, tak też jest w przypadku tej ustawy – wyjaśnia Włodzimierz Albin, prezes zarządu Wolters Kluwer Polska.

Podkreśla, że taki system prezentacji aktów prawnych obowiązuje od lat w produktach elektronicznych wydawnictwa i nie budzi kontrowersji.

Gdy sędzia szuka prawa w komputerze

Andrzej Jankowski

andrzej.jankowski@infor.pl

Na sali rozpraw od czasów antycznych rządzi prosta zasada – iura novit curia, czyli sąd zna prawo – nie trzeba więc co do tego przeprowadzać postępowania dowodowego. Z założenia sędzia jest najwyższym biegłym w prawie. Niestety dziś, idąc do sądu, każdy z nas musi brać sprawy w swoje ręce i liczyć się z tym, że będzie musiał udowadniać nie tylko fakty, ale także to, jakie prawo obowiązuje. Gdy sędzia szuka prawa w komputerze, a nie w Dzienniku Ustaw – to daje świadectwo tego, że gdzieś, na jakimś etapie zawodzi cały nasz system kształcenia adeptów prawa. Nasza Temida okazuje się ślepa i to nie w przenośni, tylko dosłownie. Ścieżka dochodzenia do zawodu sędziego wymaga gruntownych zmian. Od lat słyszymy, że profesja sędziego powinna być ukoronowaniem kariery każdego prawnika. Tymczasem łatwiej u nas wielbłądowi przejść przez ucho igielne niż członkowi palestry objąć stanowisko sędziego w sądzie wyższej instancji.

Może dlatego sędzia, który nie ma za sobą całego bagażu doświadczeń adwokata czy radcy prawnego, przyznaje się, że nie wie, czy ustawa obowiązuje i dopytuje się o to w Kancelarii Sejmu i w prywatnym komercyjnym wydawnictwie. To druzgocąca porażka wymiaru sprawiedliwości. Sędziowie w przedstawionych dzisiaj sprawach nie potrafili przełamać rutynowego myślenia. Zabrakło im nie tylko wyobraźni, zabrakło im przede wszystkim wiedzy. Wiedzy zupełnie elementarnej, że jedynym źródłem prawa w państwie jest Dziennik Ustaw, a nie system informatyczny, nie komputer.

ZIENNIK ETA PRAWNA

WWW.GAZETAPRAWNA.PL

Prenumerata:
www.gazetaprawna.pl/prenumerata

Wiedza,
która
przynosi
zysk

Zamów
DGP
na 2011 rok

Sędzia orzeka zgodnie ze swoim komputerem

ZAMIAST Z DZIENNIKÓW USTAW korzystają z internetowych programów. Ale na ich podstawie wydają błędne wyroki

Ewa Ivanova
ewa.ivanova@infor.pl

Dla polskich sędziów źródłem prawa przestały być Dzienniki Ustaw, zastąpiły je komercyjne programy komputerowe. Przez ignorancję sędziów i błędy w tych programach strony przegrywają sprawy w sądach.

I nie są to przypadki jednostkowe. W sprawie o odszkodowanie za nadmierny hałas, spowodowany bliskością lotniska Okęcie, Sąd Okręgowy w Warszawie odrzucił aż trzy sprawy – do stycznia (sygn. IV C 1212/09, 1222/09, 1242/09) – bo nie wiedział, komu wierzyć. Lex Omega podał, że ustawa utraciła moc 30 czerwca 2008 r. Strona sejmowa www.sejm.gov.pl oraz LexPolonia twierdziły, że ustawa obowiązuje. Sąd zażądał, aby wydawnictwo wyjaśniło, na jakiej podstawie twierdzi, że ustawa utraciła moc.

W innej sprawie ten sam sąd oddalił roszczenie o odszkodowanie (sygn. IV C

1283/09), uznając na podstawie programu Lex, że sporna ustawa już nie obowiązuje.

Ekspertcy przyznają, że między tym, co publikują komercyjne systemy, a tym, co zawierają Dziennik Ustaw i Monitor Polski, pojawiają się czasem zasadnicze różnice. – Z regulaminu pracy Rady Ministrów wypadły przepisy dotyczące Komitetu Europejskiego, który wciąż funkcjonował – mówi Maciej Berek, prezes Rządowego Centrum Legislacji.

Sądy same decydują, z jakich baz prawnych chcą korzystać. Ministerstwo Sprawiedliwości w to nie ingeruje. Resort sam używa Lex Omega i Lex dla Sędziego i Prokuratora Wolters Kluwer.

– Sędzia, urzędnik, prawnik, który ogranicza się do używania popularnych systemów informacji prawnej, a nie weryfikuje brzmienia źródeł prawa w Dzienniku Ustaw, postępuje niesumienne – ocenia adwokat Jerzy Naumann. To tak jakby nauczyciel wykladał Mickiewi-

cza na podstawie bryków, a nie oryginalnych utworów.

Za jednolity tekst ustawy odpowiedzialność bierze państwo. Takiej mocy nie mają producenci oprogramowania. Mało tego, na specjalistycznych stronach internetowych i w sprzedawanych programach zawsze jest zastrzeżenie, że to nie jest oficjalny tekst i nikt nie bierze odpowiedzialności za błędy. Sędziom brakuje jednak cierpliwości i staranności. Zdają się na pobieżne przeglądy i oczywiście co bardziej doświadczonych reprezentantów stron.

Projekt nowelizacji ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych zakłada, że teksty jednolite każdej zmienianej ustawy będą publikowane w Dzienniku Ustaw co najmniej raz na rok, tak aby sąd nie musiał zachodzić już w głowę, któremu programowi zaufać. Tylko czy to wystarczy, żeby rozwiązać problem jakości orzecznictwa?